

วัยเกษียณสร้างสุข

บรรยายโดยอาจารย์ถาวร งานยางหวาย

บรรยายในห้องอบรมวิชาของแผ่นดิน งานตลาดนัดเศรษฐกิจพอเพียง

สานรัก สานศาสตร์ "ปรัชญาพอเพียง"

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2562

“การทำเกษตร ต้องดูก่อนว่าสภาพพื้นที่เราเหมาะสมทำแบบไหน เพราะบางพื้นที่ปลูกผักได้ดี บางพื้นที่เลี้ยงปลาได้ดี อย่างที่ผมทำอยู่นี้เน้นเรื่องเลี้ยงปลา เพราะบริเวณที่ผมอยู่มีน้ำชลประทานผ่าน จึงไม่มีปัญหาในเรื่องน้ำ ดังนั้น การเลี้ยงปลาจึงถือว่ามีความเหมาะสม ยิ่งเราเกษียณจากอายุงานด้วยแล้ว ต้องหาอะไรทำ เพื่อไม่ให้ชีวิตต้องอยู่แบบเหงาๆ ผมจึงเลือกมาเลี้ยงปลา และปลูกพืชผสมผสาน เพื่อให้ชีวิตของผมมีความสุขในทุกๆ วัน”

อาจารย์ถาวร งานยางหวาย จังหวัดอุดรธานี เป็นชายวัยเกษียณผู้มากรอยยิ้ม มีความตั้งใจเลือกชีวิตเป็นเกษตรกรหลังเกษียณจากงานประจำที่ทำ เรียกว่าง่าย ๆ ว่าไม่เพียงแต่มีรายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัวเท่านั้น เขายังมีความสุขกับสิ่งที่ได้ทำอีกด้วย เมื่อครบกำหนดเกษียณอายุเมื่อปี 2550 จึงได้คิดริเริ่มใช้เวลาว่างหลังเกษียณให้เกิดประโยชน์ จึงได้ศึกษาวิธีการทำเกษตรแบบผสมผสาน ความรู้กับการเลี้ยงปลา และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน

ก่อนที่จะเริ่มลงมือทำเกษตร ได้มีการวางแผนสำรวจก่อนว่าเราเหมาะสมกับการทำเกษตรแบบไหน ปลูกต้นไม้ หรือเลี้ยงปลา จึงเริ่มต้นจากการเลี้ยงปลา ปลาที่เลี้ยงภายในบ่อส่วนใหญ่จะเป็นปลานิล ปลาสลิด และปลาตะเพียน โดยนำปลาเหล่านี้มาปล่อยแบบเลี้ยงเชิงธรรมชาติ ปลาที่ขยายพันธุ์ออกลูกมากมาย สามารถจับขายทำเงินได้เป็นที่น่าพอใจ ต่อมาอยากเลี้ยงแบบจริงจังมากขึ้นจึงได้ไปติดต่อขอซื้อลูกพันธุ์จากแหล่งเพาะเพื่อนำมาปล่อยเลี้ยงเป็นเชิงการค้า ส่วนพื้นที่รอบบ่อก็ปลูกผัก ไม้ผล เป็นต้น

เลี้ยงปลาหลายชนิดเพื่อขาย

ในช่วงแรกที่เริ่มเลี้ยงปลาใหม่ๆ อาจารย์ถาวร บอกว่า เลี้ยงแบบเชิงธรรมชาติ ปล่อยให้ปลาขยายพันธุ์ออกลูกเอง ก็พอจับขายทำเงินได้เป็นที่น่าพอใจ แต่ยังไม่มียาได้เป็นเงินเก็บมากนัก ต่อมาจึงเริ่มเลี้ยงให้เป็นเชิงการค้ามากขึ้น โดยเลี้ยงปลาให้หลากหลายชนิด เช่น ปลาสลิด ปลานิล และปลาตะเพียน เพราะเวลาที่ลูกค้ามาติดต่อขอซื้อจะทำให้มีปลาทำการตลาดได้ ก่อนที่จะนำลูกปลาปล่อยลงเลี้ยงจะต้องเตรียมบ่อให้พร้อมเสียก่อน โดยถ้าเป็นบ่อเก่าจะวิดน้ำออกจากบ่อให้หมด จากนั้นโรยด้วยปูนขาวให้ทั่วกันบ่อ ตากบ่อทิ้งไว้ ประมาณ 7 วัน แล้วจึงปล่อยน้ำใส่บ่อ

บ่อที่ใช้เลี้ยงปลา จะเป็นบ่อขนาด 20×40 เมตร มีความลึกประมาณ 1.50 เมตร เราก็จะใส่น้ำให้มีความสูงประมาณ 1.20 เมตร จากนั้นเตรียมทำน้ำเขียวเพื่อให้ปลาที่มีอาหารกิน ก็จะใช้พวกมูลสัตว์ จะเป็นมูลวัว

มูลควาย หรือมูลไก่ก็ได้ ใส่กระสอบไว้แล้วก็วางลงแช่ภายในบ่อได้เลย สักระยะมันก็จะค่อยซึมออกมาเป็นน้ำสีเขียว เมื่อน้ำภายในบ่อปรับสภาพดีแล้ว จึงนำลูกปลามาใส่เลี้ยง

ช่วง 1 เดือนแรก อาหารที่ให้ลูกปลากิน จะเป็นอาหารเม็ดเล็ก เบอร์ 1 ที่มีเปอร์เซ็นต์โปรตีน 40 ให้กินในช่วงเช้าและเย็น จากนั้นจึงเปลี่ยนเป็นอาหาร เบอร์ 2 ที่มีโปรตีนลดลง อยู่ที่ 35 เปอร์เซ็นต์ ให้กินไปอีก 1 เดือน แล้วเปลี่ยนเบอร์อาหารอีกครั้งหนึ่ง เป็น เบอร์ 2 ที่มีโปรตีน 32 เปอร์เซ็นต์ โดยจะให้กินแบบนี้ไปจนกว่าจะจับขายได้

ในเรื่องของโรคที่จะเกิดขึ้นกับปลา อาจารย์ถาวร บอกว่า ตั้งแต่เลี้ยงมาจนเข้าสู่ปีที่ 10 ยังไม่เจอเรื่องโรคระบาดที่จะทำให้ปลาตายหรือเกิดความเสียหาย เพราะเวลาที่เลี้ยงจะใช้น้ำที่สะอาดอยู่เสมอ และมีการสาดเกลือลงไปภายในบ่อในช่วงที่มีอากาศแปรปรวน หรือช่วงที่อากาศหนาว โดยสาดเกลือในอัตราส่วน 30 กิโลกรัม ต่อบ่อ ซึ่งระยะเวลาที่เลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนอยู่ที่ 4-5 เดือน ปลาจะมีขนาดไซส์อยู่ที่ 3 ตัว ต่อกิโลกรัม ก็สามารถส่งขายได้แล้ว

พร้อมกับแปรรูปขายเอง

ในช่วงแรกที่เลี้ยงใหม่ๆ ยังไม่เป็นที่รู้จักของพ่อค้าแม่ค้ามากนัก อาจารย์ถาวร เล่าว่า จะจับปลาที่มีไปขายเองที่ตลาดนัดแถวบ้าน เพื่อให้ปลาที่เลี้ยงเป็นที่รู้จักของตลาด และต่อมาลูกค้าก็จะมาติดต่อซื้อถึงบ่อเอง ทำให้เวลานี้ไม่ต้องออกไปตระเวนขายที่ตลาดเหมือนสมัยก่อนซึ่งราคาปลาตะเพียนและปลานิลขายอยู่ที่หน้าบ่อราคาอยู่ที่กิโลกรัมละ 50 บาท ส่วนปลาสลิดที่มีเลี้ยงเสริมจะจับมาแปรรูปเป็นปลาสลิดแดดเดียวขายเอง จึงทำให้ปลาสลิดมีมูลค่าที่เพิ่มมากขึ้น

“ตอนนี้ถือว่าการเลี้ยงปลาก็ประสบผลสำเร็จดี มีรายได้หมุนเวียนตลอด นอกจากที่จะเลี้ยงปลาแล้ว พื้นที่เหลือบนขอบบ่อก็ปลูกไม้ผลอย่างอื่นด้วย ไม่ว่าจะเป็นมะนาวและมะขามที่ปลูกเองก็นำมาแช่อิ่ม เรียกว่าขายดีมาก คนสั่งจองกันผลิตขายแทบไม่ทัน ขายอยู่ที่กิโลกรัมละ 150 บาท ก็ถือว่าการทำเกษตรทำแล้วจัดการดีไม่มีจน สามารถเก็บผลผลิตขายได้เรื่อยๆ ขอให้ทำแบบผสมผสาน เราก็จะมีผลผลิตขายทั้งปี”